

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 2192 Państwa Posłów Dariusza Mateckiego, Michała Wosia, Jana Kanthaka, Sebastiana Kalety, Marii Kurowskiej, Edwarda Siarki, Jacka Ozdoby, Marcina Romanowskiego, Piotra Uruskiego, Janusza Kowalskiego, Sebastiana Łukaszewicza i Tadeusza Woźniaka z 28 marca 2024 r. w sprawie usunięcia pozostałych w Polsce pomników komunistycznych, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie prowadzi statystyki dotyczącej liczby pomników komunistycznych, które obecnie znajdują się na terenie Polski. Na podstawie art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102) do właściwości IPN należą sprawy, których zakres czasowy obejmuje okres od 8 listopada 1917 r. do 31 lipca 1990 r. Sprawami dekomunizacji pomników zajmuje się Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Warszawie.

Ad 2.

Kwestie związane z likwidacją z przestrzeni publicznej pomników, które propagują symbole, osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny zostały uregulowane w ustawie z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2018 r. poz. 1103, dalej: „ustawa”). Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775, 803, dalej: „Kpa”) organy administracji publicznej obowiązane są przestrzegać z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej. Przy czym przez właściwość rzeczową należy także rozumieć właściwość instancyjną służącą do wyznaczenia organu administracji publicznej, władnego do załatwienia określonej kategorii spraw poprzez wydanie decyzji administracyjnej w pierwszej instancji. Wydawanie decyzji dotyczących usunięcia pomników, zgodnie z art. 5b ust. 1 i 2 Ustawy, należy do kompetencji wojewody. Wojewoda rozstrzyga o likwidacji pomnika po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Koszty związane z usunięciem pomnika ponosi właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości, na której znajduje się pomnik. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest zaś organem wyższego stopnia. Właściwość instancyjna związana jest z wyrażoną w art. 15 Kpa zasadą dwuinstancyjności postępowania administracyjnego, determinującą konieczność ustawowego wyznaczenia dwóch organów – niższego i wyższego stopnia w administracyjnym toku instancji. Jej realizacja, polegająca na dwukrotnym rozstrzygnięciu tej samej sprawy najpierw przez organ pierwszej instancji, a następnie - w wyniku złożenia środka zaskarżenia - przez organ wyższego stopnia, możliwa jest jedynie przy zachowaniu właściwości instancyjnej.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

Z powyższego wynika, że do czasu wydania przez właściwy miejscowo organ I instancji decyzji w przedmiocie obowiązku usunięcia pomnika i ewentualnego skutecznego wniesienia środka zaskarżenia przez stronę postępowania Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako organ wyższego stopnia, nie jest uprawniony do podejmowania działań na podstawie art. 5b ust. 1 ustawy. Aktualnie Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego prowadzi cztery postępowania odwoławcze w sprawach dotyczących obowiązku usunięcia pomnika.

Ad 3.

MKiDN nie dysponuje informacjami o terminie zakończenia demontażu pomników komunistycznych. Art. 5a ustawy określa, które obiekty podlegają likwidacji oraz te, w stosunku do których nie stosuje się jej przepisów.

Ad 4.

Koszty związane z usunięciem pomnika ponosi właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości, na której znajduje się pomnik.

Sprawami dekomunizacji pomników zajmuje się Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Warszawie, które dysponuje informacjami dotyczącymi lokalizacji pomników, które podlegają ustawie.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

PODSEKRETARZ STANU

Andrzej Wyrobiec